

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ

**Т.І. В'юшкова, П.А. Варванський, А.П. Горбунова,
О.Ю. Лук'яненко, Е.Ю. Омельчак**

КВНЗ «Запорізький медичний коледж» Запорізької обласної ради

Ураховуючи досягнення сьогодення у сфері інформаційних технологій, особливе місце займає проблема формування самостійності мислення, а саме критичного, спроможності осмислювати одержану інформацію та її відтворення у різних ситуаціях. Процес розвитку критичного мислення набуває актуальності під час інтенсифікації соціальних змін, коли неможливо діяти без постійних пристосувань до певного роду обставин, без ефективного вирішення проблем, значну частину яких неможливо передбачити, формуванні професійних компетенцій. Технологія формування та розвитку критичного мислення на сьогодні вважається однією з інноваційних педагогічних технологій, що відповідає державному стандарту при підготовці сучасних фахівців медико-фармацевтичного профілю [8, с. 14-15]. Певного реформування зазнали форми та методи навчання, а також педагогічні технології. З розвитком інформаційних технологій відбулися зміни і перегляд поглядів педагогів в напрямку формування та розвитку критичного мислення [2, с. 160-162, 7, с. 12-18].

Взагалі мислення є складним психологічним та соціально-історико-культурологічним феноменом, предметом комплексних міждисциплінарних інтегрованих зв'язків. У структурі мислення можна виділити порівняння, аналіз, синтез, узагальнення, систематизацію тощо. Розглядаючи варіації поняття «мислення» можна виділити творчу форму та критичну. Творче мислення розглядають як результат відкриття принципово нового або удосконаленого вирішення певного завдання, а критичне – перевірка запропонованих вирішень з метою визначення галузі їх можливого застосування. Творче мислення спрямоване на створення нових ідей, а

критичне сприяє виявленню їх недоліків. Студенти, які вміють мислити критично, володіють різноманітними способами інтерпретації, сприйняття та оцінки навчального матеріалу, вони здатні виявляти протиріччя та певні недоліки, аргументувати свій погляд та відстоювати свою точку зору, опираючись не лише на логічну послідовність, але й на уяву опонента. Студенти такого плану почувають впевненість у роботі з різними типами та формами інформації та можуть використовувати найрізноманітніші ресурси. На рівні цінностей студент вміє ефективно взаємодіяти із сучасним інформаційним простором та принципово приймає можливість співіснування різноманітних поглядів [5, с. 46-49].

Мислення є одним з найважливіших елементів навчального процесу, від його правильної організації багато в чому залежить ефективність управління педагогічним процесом і компетентності студентів на виході навчання.

Популярним методом реалізації та відтворення процесу мислення є графічна організація матеріалу. Графологічні структури, схеми, рисунки та інші види наочностей відображають взаємовідношення між ідеями, демонструють хід думок та міркувань. Тоді прихований процес мислення стає наочним та набуває візуального відображення.

Отже, визначаючи основні фази при розвитку критичного мислення при викладанні дисциплін фармацевтичного профілю можна виділити такі:

- активізація попередніх знань у студентів, виникнення інтересу до теми, заохочення до роботи з новою інформацією, обмін думками та фактами;
- отримання нової інформації з теми із залученням інформаційних технологій, її класифікація, осмислення та збереження інтересу до теми з урахуванням власних розумінь;
- здобуття нових знань, обмін думками про нове, спонукання до подальшого розширення інформаційного поля, активне переосмислення власних уявлень та досягнень з урахуванням набутих знань.

Вищенаведені фази вдало трансформуються у п'ять основних етапів критичного мислення на навчальному занятті:

- розминка, замінює організаційні моменти класичного заняття, головна її функція – створення сприятливого психологічного клімату;
- обґрунтування навчання, що передбачає постановку мети заняття, розвиток внутрішньої мотивації до вивчення конкретної теми в цілому;
- актуалізація, яка сприяє відтворенню знань, вмінь та навичок для подальших етапів навчального заняття, встановлення рівня досягнень з теми;
- усвідомлення змісту, що передбачає ознайомлення з новою інформацією, аналіз, визначення особистого в її розумінні, а викладач при цьому має найменший вплив на студента; даний етап передбачає розвиток уміння працювати з інформацією та працювати самостійно;
- самоаналіз при якому студент стає власником ідеї, інформації, набутих знань, вмінь та навичок, отримує можливість використання та обміну знаннями з іншими студентами, дає оцінку та самооцінку діяльності.

Критичне мислення формується та розвивається під час опрацювання інформації, розв'язання ситуаційних задач, та проблемних ситуацій, вибору раціональних способів діяльності. Тому, такі заняття, де це постійно відбувається, створюють плідні умови для формування та розвитку критичного мислення. А якщо планувати навчальні заняття з використанням на них відповідних специфічних форм та методів технології розвитку критичного мислення, включаючи інформаційні технології, то результат буде ще більш високим.

Методи навчання фармацевтичних дисциплін істотно відрізняються від методів навчання інших дисциплін. Система занять з фармацевтичних дисциплін (фармакологія, фармакогнозія, фармацевтична хімія, ОЕФ, медичне та фармацевтичне товарознавство тощо) з кожної теми містить: вивчення нового матеріалу, його закріплення, формування вмінь та практичних навичок під час вирішення ситуаційних задач та проблемних завдань. Кожен з цих компонентів може здійснюватися різними методами. Зокрема, навчання не завжди раціонально починати з вивчення нового матеріалу. Для сприйняття

навчального матеріалу студентами бажано спочатку створити відповідну атмосферу – стимуляція навчання, викликати інтерес до теми тощо.

Такі методи навчання досить важливі, ефективні та практично необхідні для опрацювання та засвоєння фармацевтичної інформації.

Сучасні навчальні заняття з фармацевтичних дисциплін – продуктивні заняття, на яких студенти відтворюють набуті раніше знання під час опанування нового змісту дисципліни, засвоюють практичні дії, формують світогляд, самостійність, активність та критичне мислення в цілому. Поряд з класичними методами, без яких неможливе опанування та засвоєння матеріалу, доцільно використовувати стратегії розвитку критичного мислення, якому передують застосування сучасних інформаційних технологій.

Дуже важливим є проведення розминки у хорошому темпі з позитивним настроєм. Заданий темп можна зберегти протягом всього заняття, а позитивний настрій вплине на формування робочої, репродуктивної та психологічно комфортної атмосфери заняття.

Отже, освітня технологія формування критичного мислення в процесі навчання – це сукупність різноманітних педагогічних прийомів, які спонукають студентів до дослідницької творчої активності, створюють умови для усвідомлення та засвоєння нового матеріалу, узагальнення набутих знань. А використання сучасних інформаційних технологій підвищує об'єктивізм у навчанні, дає змогу проводити більш глибокий аналіз, індивідуалізує темп та рівень процесу засвоєння та закріплення навчального матеріалу, активізує саморегуляцію студента, що є надзвичайно важливим для сучасного конкурентоспроможного фахівця.

Список використаних джерел

1. Басов Н.Ф. Социальная педагогика. Учеб. пособ. для ВУЗов – М., КноРус, 2018. – 230 с.
2. Безрукова В.С. Педагогика: Учеб. пос. – Рн/Д., 2018. – 381 с.

3. Вайндорф-Сысоева М.Е. Педагогика: Краткий курс лекций. М., 2018. – 197 с.
4. Дроговоз С.М. Фармакологія на долонях: Довідник. – Х., 2009. – 112 с.
5. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании. Учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. зав. М.: Академия, 2003. – 192 с.
6. Лопаткина Е.В. Современные средства оценивания результатов обучения. Учеб. пос. Владимир: ВлГУ, 2012. – 110 с.
7. Мороченкова И.А. Проблема и пути формирования критического мышления студентов университетов // Проблемы высшего и среднего образования, 2005. – №6. – С. 12-18.
8. Фармацевтическая опека: атлас / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов – 2-е изд., перераб. – К., 2007. – 144 с.